

Leden van de Vaste Commissie voor Economische Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Onderwerp: Rondetafelgesprek rapport Castermans en Van der Weide

Datum: 12-01-2009

Geachte leden van de vaste commissie Economische Zaken,

Het MVO Platform, een netwerk van ongeveer 35 Nederlandse maatschappelijke organisaties actief op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) verwelkomt het rapport 'De juridische verantwoordelijkheid van Nederlandse moederbedrijven voor de betrokkenheid van dochters bij schendingen van fundamentele, internationaal erkende rechten'

Het rapport geeft een goede weergave van de huidige stand van zaken in Nederland ten aanzien van aansprakelijkheid van moederbedrijven voor dochterondernemingen, en dient daarmee als basis voor een politieke discussie over de wenselijkheid van verdere regulering op dit gebied. Alhoewel het rapport van Castermans aangeeft dat onder bepaalde omstandigheden Nederlandse moederbedrijven op dit moment al aansprakelijk kunnen worden gesteld, gaat het rapport naar onze mening te weinig in op de belemmeringen die het op dit moment in veel gevallen moeilijk maken om moederbedrijven aansprakelijk te stellen. Zowel het aanspreken van de moeder via vereenzelviging als via de eigen onrechtmatige daad stuit op grote belemmeringen. Het is aan de eisende partij om te bewijzen dat de inrichting van het concern bewust zo gemaakt is om aansprakelijkheid voor betrokkenheid bij schendingen van fundamentele rechten bij een (bijv. buitenlandse) dochter te laten, dan wel dat de moeder een bepaalde eigen (zorg) plicht heeft geschonden en zij onder meer inzicht in en controle over het beleid van de dochter had.

De huidige situatie betekent dat er een grote mate van rechtsonzekerheid is ten aanzien van de vraag hoe en wanneer moederbedrijven aansprakelijk kunnen worden gesteld voor betrokkenheid van een dochter bij schendingen van fundamentele, internationaal erkende rechten. Deze rechtsonzekerheid neemt verder toe naarmate de afstand tot het moederbedrijf groter en minder formeel is, bijvoorbeeld in het geval van schendingen in de toeleveringsketen.

Het MVO Platform pleit daarom voor wetgeving op dit vlak, zowel om de rechtszekerheid te vergroten alsmede vanwege de preventieve werking die daarvan uit zou gaan. Deze wetgeving zou erop gericht moeten zijn de verantwoordelijkheid van moederbedrijven voor dochters te verhelderen en zou een kader moeten scheppen voor zorgplicht voor bedrijven tav fundamentele (mensenrechten, milieu en sociale) normen.

Ter vergroting van die rechtzekerheid ziet het MVO Platform de volgende juridische mogelijkheden:

- Een algemene wettelijke regeling voor aansprakelijkheid in concernverband in Boek 2; binnen het ondernemingsrecht. Gezien de plek van de concernartikelen in boek 2, zou hiervoor bijvoorbeeld een nieuw artikel 2:24e kunnen worden gecreëerd.
- Een nieuw artikel, dat een zorgplicht bepaalt voor bedrijven ten aanzien van fundamentele, internationaal erkende rechten, waarbij in ieder geval ook het begrip 'fundamentele internationaal erkende rechten' moeten worden gedefinieerd. Een dergelijke bepaling zou goed in boek 6 passen, bijvoorbeeld ergens na 6:162 BW, tussen de bijzonder aansprakelijkheidsartikelen.
- Een zorgplicht voor bestuurders tav fundamentele (mensenrechten, milieu en sociale) normen, vergelijkbaar met bestuurdersaansprakelijkheid in het geval van faillissement. Hiertoe zou in boek 2 of een lid aan artikel 2:138 resp. 2:248 BW kunnen toegevoegd of een nieuw artikel 2:138a resp. 2:248a kunnen worden gemaakt.
- Het bestaande Albada Jelgersma II criterium ('hoe groter het inzicht en de controle, hoe hoger de zorgplicht') zou eveneens in een artikel moeten worden verwerkt. Mogelijk valt daarbij tevens te denken aan een verplichte transparantie door het bedrijf ten aanzien van haar concernstructuur omdat dit nu in veel gevallen moeilijk voor een buitenstaander is aan te tonen.

Tijdens het Rondetafelgesprek van 14 januari zal een uitgebreidere reactie op het rapport worden gegeven, en kunnen bovenstaande voorstellen nader worden toegelicht.

Met vriendelijke groet,
Namens het MVO Platform

Joris Oldenziel
Suzan van der Meij